

1846-10-06

Møller, Frederik Vilhelm

Af O Friis

Artiklen stammer fra 2. udgave af Dansk Biografisk Leksikon, der udkom 1933-44.

Foto: Det Kgl. Portrætsamling

Fotograf: Budtz Müller & Co

Vilhelm Møller, *Frederik Vilhelm Møller*, 6.10.1846-23.8.1904, forfatter.

Vilhelm Møller blev student 1865 fra Sorø og begyndte at studere jura og statsvidenskab, men førtes af sine interesser ind i en omfattende litteraturvirksomhed. Han begyndte med at udgive et par af den ældre periodes digtere der peger fremad mod realismen: Ilia Fibiger (1867) og Carl Bagger (1868), desuden et udvalg af glemte og oversete digtere: *Efterklang*, 1867. I denne periode færdedes han i en kreds af studenter hvortil bl.a. hørte H. Schwanenflügel, William Bloch og N. Bøgh. Som tidsskriftudgiver begyndte han med *Nyt dansk Maanedsskrift* (okt. 1870-marts 1874) der var anlagt med Revue des deux Mondes som mønster, ikke blot litterært, men med bidrag over en bred front til belysning af tidens religiøse, politiske og sociale problemer. Ved siden af en grundstamme af anerkendte forfattere (Carsten Hauch, H. C. Andersen, Meir A. Goldschmidt, P. L. Møller) gav han i sit tidsskrift plads for tidens unge eller helt nye talenter: J. P. Jacobsen, Holger Drachmann, Sophus Schandorph, brødrene Brandes, Harald Høffding m.fl.

Månedsskriftet fik efter Brandes' kampforelæsninger betydning som organ for den nye retning. I Vilhelm Møllers stuer bag Helligåndskirken fik "gennembruddets mænd" et samlingssted. Med Jacobsen sluttede Vilhelm Møller – og hans hustru Agnes – et nært venskab der varede dennes liv ud, og det blev ham der kom til at forvalte Jacobsens litterære bo. Han besørgede en tobindsudgave af hans *Samlede Skrifter*, og bistået af E. Brandes udgav han af hans efterladte manuskripter et bind *Digte og Udkast*, 1886, og Jacobsens Darwin-artikler fra månedsskriftet samlede han (med en afhandling af sig selv om Darwin) under titlen *Darwin, hans Liv og hans Lære*, 1893.

Ikke uden bitterhed måtte Vilhelm Møller se *Nyt dansk Maanedsskrift* slået ud af brødrene Brandes' *Det nittende Aarhundrede*. Efter et kortere forsøg *Flyvende Blade*, 1874-75 blev han knyttet som redaktør til Richard Kaufmanns ugeblad *Nutiden i Billeder og Text* (1876-90). Han havde hele det redaktionelle slid og skrev desuden en mængde litterære populærvidenskabelige artikler. I et brev til Jacobsen taler han om *Nutiden*... som "bred Madding til det brede Publikum", men han håber dog at gøre nogen nytte med sin "forsigtige, lidet udprægede og oppositionelle Virksomhed". Han bekender:

"Det er nu éngang vor, de realistiske Idealisters Kjæphest: at være alment nyttig". Af hans senere redaktørvirksomhed kan nævnes *Juleroser* der takket være ham fik en litterær betydning. 1893 blev han censor for privatteatrene i Kbh., 1895 tillige for varieteerne i Kbh. og på Frbg.

For at tjene til føden måtte Vilhelm Møller udfolde en flittig oversættelsesvirksomhed. Ved siden af Turgenjev-oversættelserne fortjener kun at fremhæves et par bind med den også i Vilhelm Møllers øjne kedelige titel *Verdenslitteraturens Perler* (bl.a. G. Flaubert) og R. Kiplings *Engelskmænd i Indien*, 1891. Hans fordanskninger af Turgenjev (fra tysk), *Smaa Fortællinger* og *Rudin*, 1872, *Helene* og *Foraars-Bølger*, 1873 og sidst i den lange række *Af en Jægers Dagbog*, 1875, kom til at øve en stor indflydelse på gennembruddets digtere, et værdifuldt supplement til den franske påvirkning. Noget stort arbejde fik Vilhelm Møller aldrig samlet sig til. Han var den typiske litterat, lydhør over for de glemte og de nye, endnu ikke anerkendte digtere (bl.a. for Herman Bang), en uegennyttig, nobel karakter. – Tit. professor 1896.

Familie

Vilhelm Møller blev født i Humlebæk, døde i Hornbæk og blev begravet i Kbh. på Assistentens Kirkegård.

Forældre: købmand og gæstgiver Frederik Vilhelm Møller og Karen Marie Holm. Gift 1. gang 24.10.1872 i Hejninge med Agnes Albertine Jensen, født 26.5.1845 i Slagelse, død 18.2.1929 i Kbh., datter af købmand Johan Albert Jensen (1816-93) og Eline Cathrine Nyholm (1816-92). Ægteskabet opløst 1897. Gift 2. gang 15.7.1897 i Sundbyerne med Augusta Julie Dons, født 1.8.1865 på Daurupgård, død 12.5.1909 i Kbh. (gift 1. gang 1885 med pianofortefabrikant Johannes Albert Petersen, 1854-87), datter af godsejer, kaptajn, senere etatsråd Julius Dons (1830-1908) og Augusta Mariane Sieverts (1833-1908).

Udnævnelser

R. 1903.

Ikonografi

Foto.

Bibliografi

Breve i J. P. Jacobsen: Saml. værker, udg. Frederik Nielsen V-VI, 1973-74. – Soransk t. IV, I, 1901 135f. Otto Borchsenius i III. tid. 28.8.1904. Karl Larsen i Tilskueren XXI, 1904 757-61 (optr. i forf.s Midt i og mod strømmen, 1930 33-37). Det ny årh. II, 1, 1905 408-13 (J. P. Jacobsens breve til fru Agnes M). Fr. Schyberg: Dansk teaterkritik, 1937. Fr. Nielsen: J. P. Jacobsen, 1953 (3. udg. 1968). Johan Fjord Jensen: Turgenjev i da. åndsliv, 1961. – Levnedberetning i ordenskapitlet.